

רשומות

הצעות חוק

30 בנובמבר 1994

2330

כ"ז בכסלו התשנ"ה

עמוד

152	הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (ריכוז סמכויות השיפוט) התשנ"ה-1994
	תיקונים עקיפים:
	חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984
	חוק גיל הנישואין, התשי"ו-1950
	דברי המלך במועצה על ארץ-ישראל 1922-1947
	חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959
	חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973
	חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991
	חוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים), התשכ"ט-1969
	חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962
156	הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54) (סמכות מבקר עיריה), התשנ"ה-1994

מ ב ו א

הצעת חוק זו יסודה בהמלצת הועדה לבחינת יישום דיני המשפחה, שבראשה עמד שופט בית המשפט המחוזי בתל-אביב אלישע שינבויים ז"ל, בענין ריכוז סמכויות בתי המשפט בעניני משפחה. לדעת הועדה "ריכוז סמכויות ייעל את המערכת, ימנע כפילויות בדיון ובהכרעות שיפוטיות, יאפשר פתרון שיטתי ומגובש יותר, יקצר את ההתדיינות וכפועל יוצא יביא לפתרונות טובים יותר" (רו"ח הועדה עמ' 27-13).

כיום נדונים הענינים הקשורים בדיני המשפחה על ידי בתי המשפט כדלקמן:

בית המשפט המחוזי מוסמך לדון בענינים של המעמד האישי, וזאת מכוח הוראות דבר המלך כמועצה, 1922. כמו כן הוא הוסמך, בשורה של חוקי הכנסת, לדון - בין היתר - בנושאים של מזונות, משמורת קטינים, אפוטרופסות, חטיפת ילדים, אימוץ ילדים, היחסים הרכושיים של בני זוג, ירושה, וכן בהתרת נישואין במקרים מיוחדים.

בית משפט השלום מוסמך היום לרון בפירוק של שיתוף של בני זוג במקרקעין, לרבות דירת המגורים, ובנכסיהם בכלל - לפי סכום התביעה או שוויה, כפי שהדבר נקבע מכוח חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984. כן מוסמך בית משפט השלום לרון בעניניהם של קטינים נזקקים לפי חוק הגורע (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, ובענינים הקשורים לאפוטרופסות לפי חוק ההגנה על חוסים, התשכ"ו-1966, וחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969.

מוצע לרכז את רוב סמכויות השיפוט בעניני משפחה, וכן בנושאים הקרובים להם בבית משפט השלום. תחילתה של מגמה זו הותוותה בסעיף 5(א3א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] (תיקון מס' 16), התשנ"ב-1992, שבו נקבע כי בית משפט השלום ידון בתביעות למזונות, וזאת כמועד שיקבע בצו שר המשפטים. החוק המוצע אינו פוגע בסמכויות בתי הדין הדתיים, וכל פועלו הנו במערכת השפיטה האזרחית כלבר.

הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (ריכוז סמכויות השיפוט), התשנ"ה-1994 [913]

- 1. בחוק זה – "עניני משפחה" – אחת מאלה:**
- (1) תביעה אזרחית שהגיש אדם נגד בן זוגו, יהיה שוויו של נושא התביעה אשר יהיה;
- (2) תביעה למזונות;
- (3) בקשה להיתר נישואין לפי חוק גיל הנישואין, התש"ו-1950¹;
- (4) תביעות בעניני המצב האישי לפי דברי המלך במועצה על א"י, 1922-1947²;
- (5) תביעה לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973³;
- (6) תביעה למשמורת קטינים לפי הפרק השני לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962⁴;
- (7) בקשה למתן צו הגנה כמשמעותו בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991⁵;
- (8) התרת נישואין לפי חוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים), התשכ"ט-1969⁶.
- 2. (א) שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי להסמיך בית משפט שלום מסוים לשבת כבית משפט לעניני משפחה ולקבוע את אזור שיפוטו.**
- (ב) שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון, רשאי למנות מבין שופטי בית משפט שלום שהוסמך כאמור, שופטים שידונו בעניני משפחה.**
- 3. בסעיף 51(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁷, פסקה (א3) – תימחק, ואחרי פסקה (4) יבוא:**
- "(5) בעניני משפחה, כמשמעותם בחוק לתיקון דיני המשפחה (ריכוז סמכויות השיפוט), התשנ"ה-1994;
- (6) תביעה אזרחית שהגיש אדם נגד בן זוגו, יהיה שוויו של נושא התביעה אשר יהיה וזאת על אף האמור בפסקאות (2) עד (5)."
- 4. בסעיף 5 לחוק גיל הנישואין, התש"ו-1950, ברישה, במקום "בית משפט מחוזי" יבוא "בית משפט שלום".**

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים מוצע כי סמכויות השיפוט בענינים שבחוקים 1 ו-3 עד 9 הנמנים בסעיפים 3 עד 9 יועברו לסמכות בית משפט השלום.

סעיף 2 מכיוון שהשפיטה בעניני משפחה מצריכה ידע, נסיון וגיושה מיוחדים מוצע לקבוע כי חלק מבתי משפט שלום יתמחו בעניני משפחה, ולשם כך ימונו, מבין השופטים, אלה שהם בעלי תכונות והכשרה מתאימות.

¹ ס"ח התשי"ו, עמ' 286; התשי"ך, עמ' 60.
² חוקי א"י, כרך 1, עמ' 2738; התשמ"ד, עמ' 95.
³ ס"ח התשל"ג, עמ' 267; התשי"ן, עמ' 118.
⁴ ס"ח התשכ"ב, עמ' 120; התשמ"ד, עמ' 81.
⁵ ס"ח התשנ"א, עמ' 138.
⁶ ס"ח התשכ"ט, עמ' 248.
⁷ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; ההשני"ג, עמ' 118.

5. בסימן 64(I) לרברי המלך במועצה על ארץ-ישראל, 1922-1947, במקום "בתי-המשפט המחוזיים" יבוא "בתי משפט השלום" ובמקום "של בתי משפט השלום".
- תיקון דברי המלך במועצה על ארץ-ישראל
6. בסעיף 18 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959⁸, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט השלום".
- תיקון חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות)
7. בסעיף 2(א) לחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973, במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט השלום".
- תיקון חוק יחסי ממון בין בני זוג
8. בסעיף 1 לחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991, בהגדרת "בית משפט", המלים "או בית משפט מחוזי" – יימחקו.
- תיקון חוק למניעת אלימות במשפחה
9. בחוק שיפוט בעניני התרת נישואין (מקרים מיוחדים), התשכ"ט-1969 –
- תיקון חוק שיפוט בעניני התרת נישואין
- (1) בסעיף 1(א), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט השלום".
- (2) בסעיף 2(ג), במקום "לבית המשפט המחוזי" יבוא "לבית משפט השלום".
- (3) בסעיף 5(א), במקום "בית המשפט המחוזי" יבוא "בית משפט השלום".
- (4) בסעיף 8, במקום "או מסעיף 18 לחוק בתי המשפט, התשי"ז-1957", יבוא "או מסעיף 51 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984".
10. בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 –
- תיקון חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות
- (1) בסעיף 75, אחרי "10" יבוא "25";
- (2) במקום סעיף 78 יבוא:
78. הסמכויות הנתונות לבית המשפט לפי חוק זה, למעט הפרק השני, יהיו בירי בית המשפט המחוזי, והסמכויות לפי הפרק השני יהיו בירי בית משפט השלום, והכל בכפוף להוראת סעיף 79.
- "בית המשפט המוסמך"

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 10 סעיף 75 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, לאמור:
- "ערעור
75. החלטת בית-המשפט לפי הסעיפים 8, 10, 26, 27, 29, 33, 45 או 61 ניתנת לערעור כאמור בסעיף קטן (א) של סעיף 19 לחוק בתי-המשפט, התשי"ז-1957; החלטה אחרת של בית-המשפט לפי חוק זה למעט החלטה לפי סעיף 28 ניתנת לערעור כאמור בסעיף קטן (ב) לאותו סעיף. החלטה לפי סעיף 28 ניתנת לערעור לפני הרכב של שלושה שופטים של אותו בית משפט שנתן את ההחלטה."
- על פי הפרקטיקה המשפטית הנוהגת, החלטה שיפוטית בענין משמורת קטינים לפי סעיף 25 לחוק האמור ניתנת לערעור בזכות, אולם בסעיף 75 לחוק לא צויין הדבר במפורש. מוצע לכן להוסיף כי החלטה לפי סעיף 25 ניתנת לערעור בזכות לפי החוק.

⁸ ס"ח התשי"ט, עמ' 27; התשמ"א, עמ' 288.

11. (א) מבלי לגרוע מהוראת כל דין אחרת, רשאי שר המשפטים להסדיר בתקנות סדרי דין, את סדרי הדין והנהוג לפני בית המשפט לעניני משפחה, ובכלל זה הוראות בדבר –

- (1) איחוד תיקים;
- (2) הזמנת עד על ידי בית המשפט;
- (3) מינוי מומחה מטעם בית המשפט;
- (4) העברת ענין להליך של פישור כמשמעותו בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984;
- (5) אגרות.

(ב) בכל ענין מן הענינים המפורטים בסעיף קטן (א) עד (4) מוסמך בית המשפט ליתן כל צו ובל סעד אחר שיראה לנכון לחיתם בנסיבות הענין.

(ג) תקנות לפי פסקה (3) טעונות אישורו של שר האוצר, ותקנות לפי פסקה (5) טעונות אישורה של ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

תחילה
והוראות מעבר

12. (א) תחילתו של חוק זה במועד שיקבע שר המשפטים בצו בהסכמת נשיא בית המשפט העליון.

(ב) תיקים בעניני משפחה שביום תחילתו של חוק זה היו תלויים ועומדים בבית משפט מחוזי ולא החל בהם שלב שמיעת הראיות, יועברו לבית משפט שלום שהוסמך לשבת כבית משפט לעניני משפחה, אם הורה על כך מנהל בתי המשפט, לאתר תיאום עם הנשיאים של בתי המשפט הנוגעים בדבר.

(ג) תיקים שביום תחילתו של חוק זה היו תלויים ועומדים בבית משפט מחוזי והחל בהם שלב שמיעת הראיות, מוסמך מנהל בתי המשפט להורות על העברתם לבית המשפט לעניני משפחה, לפי הוראות שר המשפטים שניתנו בהסכמת נשיא בית המשפט העליון; הוראות כאמור יכול שיהיו כלליות או לסוגים.

ד ב ר י ה ס ב ר

כדבר. עוד מוצע לקבוע בסעיף זה הסדרי מעבר לתיקון בעניני משפחה שיהיו תלויים ועומדים ביום תחילתו של חוק זה.

סעיף 12 מכיון שמשמעותו המעשית של החוק הנה שינוי מבני של המערכת המשפטית, מוצע שתחילתו של החוק תהיה ביום שיקבע השר בהסכמת נשיא בית המשפט העליון לאחר היערכותם של הגורמים הנוגעים

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם הועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת:

[914] **הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 54) (סמכות מבקר עיריה),**
התשנ"ה-1994*

1. תיקון סעיף 170א בסעיף 170א לפקודת העיריות, בסעיף קטן (ב), במקום "משתתפת בתקציבם כדי יותר ממחצית" יבוא "משתתפת בתקציבם השנתי כדי יותר מעשירית לגבי אותה שנת תקציב".

דברי הסבר

(ב) הבקורת לפי סעיף קטן (א) תיעשה גם לגבי המועצה הדתית שבתחום העיריה וכן לגבי כל תאגיד, מפעל, מוסד, קרן או גוף אשר העיריה משתתפת בתקציבם כדי יותר ממחצית או משתתפת במינוי הנהלתם. למי שעומד לבקורת לפי סעיף קטן זה ייקרא להלן "גוף עירוני מבוקר".

לפי סעיף קטן (ב) מבקר העיריה מנוע מלבקר גופים אשר השתתפות העיריה בתקציביהם פחותה ממחצית. במקרים כאלה נמנעת אפשרות ביקורת גם כאשר השתתפות העיריה מגיעה לסכומי עתק, מוצע להרחיב את סמכויות הביקורת של מבקר העיריה ולאפשר לו לבקר גופים אשר העיריה משתתפת ביותר מעשירית מתקציבם.

חבר הכנסת אליעזר זנדברג

סעיף 170א (א) לפקודת העיריות קובע לאמור:

"תפקידי המבקר

170א. (א) ואלה תפקידי המבקר:

- (1) לבדוק אם פעולות העיריה, לרבות פעולות לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, נעשו כדין, בידי המוסמך לעשותם. תוך שמירת טוהר המידות ועקרונות היעילות והחסכון;
- (2) לבדוק את פעולות עובדי העיריה;
- (3) לבדוק אם סדרי הבוזק והוראות הנוהל הנתוגים בעיריה מבטיחים קיום הוראות כל דין, טוהר המידות ועקרונות היעילות והחסכון;
- (4) לבקר את הנהלת חשבונות העיריה ולבדוק אם ררכי החזקת כספי העיריה ושמירת רכוש והחזקתו מניחות את הדעת.

* הצעת חוק מס' תתתקל"ה; הועברה לוועדה ביום י"ג בתמוז התשנ"ד (22 ביוני 1994).
1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; התשנ"ד, עמ' 261 ועמ' 262; ה"ח התשנ"ה, עמ' 12, עמ' 130 ועמ' 134.